

สรุปผลการประชุม^๑
 คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
 ครั้งที่ ๔๑
 วันพุธ ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙
 ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

ในการประชุมครั้งนี้ ที่ประชุมได้พิจารณาความเห็นของภาคประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เป็นรายมาตราของร่างรัฐธรรมนูญเบื้องต้นต่อจากการประชุมครั้งก่อน โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. กำหนดเกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพิ่มเติม โดยให้รัฐพึงมีมาตรการ หรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ (ก) การวางแผนการใช้ที่ดิน ของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจัดให้มีการวางแผนเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้ง พัฒนาเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าโดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (ข) มาตรการกระจาย การถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่อยู่อาศัยและทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (ค) จัดให้มี ทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น และ (ง) การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ดินทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือ วิธีอื่นใด

๒. ปรับปรุงแนวโน้มนโยบายแห่งรัฐในด้านแรงงานตามที่สมາพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง และภาคประชาชนได้เสนอแนะ โดยเพิ่มเติมให้รัฐพึงส่งเสริมให้ผู้ใช้แรงงานมี สุขอนามัยที่ดีในการทำงานและพึงจัดระบบแรงงานสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการ

๓. ในส่วนของแนวโน้มนโยบายแห่งรัฐเกี่ยวกับกฎหมาย ที่ประชุมเห็นควรให้รัฐมีการกำหนด กรอบระยะเวลาสำหรับประเมินความจำเป็นและผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้ประโยชน์ในการ พัฒนากฎหมายและลดภาระของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมาย

๔. มอบหมายให้คณะกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญรับไปตรวจสอบและกำหนด บทบัญญัติในหมวดแนวโน้มนโยบายแห่งรัฐในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นตามที่ ภาคประชาชนได้มีข้อเสนอ

นางสาวดวงจิตร ก่อเจริญวัฒน์
 วิทยากรเชี่ยวชาญ
 ผู้สรุปผลการประชุม^๑
 นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง
 เลขาธุกิจกรรมการ คนที่สอง
 ผู้ตรวจสอบ